

Ryegård, Annika
Tel: 010-698 13 37
Annika.Ryegård
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2011-10-18 Ärendenr:
NV-03137-11

Östersunds tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 708
831 28 Östersund

Yttrande mål M 1346-11 angående tillstånd till brytning och förädling av fast berg, morän och naturgrus berörande del av Örnsköldsvik Skrike 6:9 och 6:17

Naturvårdsverket fick vid synen den 6 oktober 2011 tillfälle att yttra sig. Vi vidhåller vad vi anfört i tidigare yttrande och vill tillägga följande.

Sammanfattning

Naturvårdsverket anser att det finns starka skäl att ifrågasätta behovet av denna täkt och därmed tillåtligheten av densamma. Vi vidhåller även att bristerna i lokaliseringsutredningen är av den grad att det inte är möjligt att bedöma om det finns andra likvärdiga eller bättre lokaliseringar.

Nationalparken Skuleskogen har stor betydelse för friluftsliv, rekreation och även landsbygdsutvecklingen i detta område. Naturvårdsverket vill betona vikten av att begränsa bullret i nationalparken så långt som möjligt. Enligt vår bedömning är detta ytterligare ett skäl att ifrågasätta lokaliseringen av täkten. Lokaliseringen inom ett världsarv innebär också att särskild hänsyn bör tas.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Behovet

Vid synen framkom att behovet av täkten har förändrats sedan ansökan inkom 2009. Bolaget har tidigare anfört att täkten var viktig för uppbyggnaden av vissa delsträckor av E4:an. Behovet av vägballast till dessa delsträckor har angetts som en viktig utgångspunkt vid valet av lokalisering. Dessa vägsträckor har redan färdigställts. Med anledning av detta finns ytterligare en anledning att ifrågasätta täktens lokalisering.

Bolaget framförde vid synen att behovet av täkten nu istället är byggnation av en planerad omledningsväg runt Skuleberget. Naturvårdsverket har kontaktat Trafikverket och fått information om att Trafikverket nyligen beslutat att arbetet

med omledningsvägen inte kommer att genomföras. Däremot kommer viss upprustning av vägnätet att ske. Detta innebär att behovet av material är mindre än vad som skulle ha varit fallet om man byggt den planerade omledningsvägen.

Avståndet från den sökta täkten till den södra delen av den vägsträcka där viss upprustning ska ske är uppskattningsvis en mil och avståndet till den norra delen är något kortare. En genomgång av befintliga täkter visar att det redan finns både berg- och moräntäkt inom ett kortare avstånd från den väg som ska rustas upp (se bilaga 1). Det finns även naturgrustäkter i området även om avståndet till vägen då ökar något.

Vid förändringarna av täktreglerna i augusti 2009 togs behovsprövningsregeln i 9 kap. 6 a § första stycket miljöbalken (MB) bort. I förarbetena framhölls dock att frågan om resurshushållning ska beaktas vid prövningen av en ansökan om tillstånd att bedriva en täktverksamhet. Det framhålls att en ansökan kan avslås med motiveringen att behovet kan tillgodoses med material från en annan täkt. I en ansökan om tillstånd till täkt ska verksamhetsutövaren visa att det är förenligt med god hushållning att utvinna materialet (prop. 2008/09:144 s. 12 f).

Naturvårdsverket anser mot denna bakgrund att det finns starka skäl att ifrågasätta behovet av denna täkt och därmed tillåtligheten av densamma. Vi vidhåller även att bristerna i lokaliseringstuderingen är av den grad att det inte är möjligt att bedöma om det finns andra likvärdiga eller bättre lokaliseringar.

Lokalisering i nära anslutning till nationalpark och inom världsarv

På synen efterfrågades syftet med Skuleskogens nationalpark och beskrivningen av syftet i 1 § nationalparksförordningen (1987:938) lästes upp. Naturvårdsverket vill även betona nationalparkens betydelse för turism och friluftsliv.

De viktigaste utgångspunkterna för arbetet med urval och inrättande av nationalparker är miljöbalkens bestämmelser, internationella kriterier och en systematisk grundprincip för fördelning av nationalparker i ett nät över landet. Ett av de kriterier som ska beaktas vid urval och motivering av nya nationalparker är att de i lämplig omfattning ska kunna utnyttjas för friluftsliv, naturstudier, forskning och turism. Friluftslivet är en central del av nationalparkernas syfte och parkerna ska erbjuda möjligheter till rekreation och upplevelser. När Nationalparken Skuleskogen utvidgades 2009 var ett viktigt syfte med utvidgningen att tillgängligheten till parken skulle underlättas genom nya entréer och utgångspunkter för vandringar i parken. (Nationalparksplan för Sverige – Långsiktig plan, Naturvårdsverket 2008 s. 11 ff. och prop. 2008/09:98 s. 13). I förarbetena betonas även särskilt att nationalparker kan bidra till landsbygdsutvecklingen i glesbygd och gynna det lokala näringslivet (prop. 2009/10:238 s. 40).

År 2000 upptogs Höga kusten på Unesco:s lista över världs naturarv på grund av sina geologiska värden. Nationalparken Skuleskogens rättsliga skydd och satsningen på att göra området tillgängligt för besökare var av stor vikt vid utnämmandet. Utnämningen till världsarv, utan att hela området omfattades av något annat skydd, byggde på att Unesco litade på att en effektiv tillämpning av den svenska lagstiftningen är tillräcklig för att bibehålla områdets integritet vid

sidan av befintlig nationalpark och andra särskilt skyddade områden (<http://www.highcoast.net/sve.html>).

Av de tänkter som finns inom världsarvet fanns alla utom en innan världsarvet bildades. Den tänkt som fått tillstånd efter att området utsågs som världsarv ligger i utkanten av området till skillnad mot den aktuella tänkten som ligger i de centrala delarna i nära anslutning till nationalparken (bilaga 2).

Nationalparken har stor betydelse för friluftsliv, rekreation och även landsbygdsutveckling i detta område. Lokaliseringen inom ett världsarv innebär också att särskild hänsyn bör tas.

Buller

På synen framförde bolaget att buller från verksamheten på över 50 dBA skulle nå Skuleskogens Nationalpark i olika delar. Naturvårdsverket vill förtydliga att det är de lägre riktvärdena som anges i de allmänna råden som bör användas vid bedömning av buller i detta sammanhang.

Av Naturvårdsverkets allmänna råd om riktlinjer för externt industribuller (1978:5) framgår att riktvärdena för områden för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor ska användas i områden som planlagts för fritidsbebyggelse eller rörligt friluftsliv. Naturvårdsverket vill framhålla att detta inte innebär krav på att området ska vara detaljplanlagt. Det aktuella området har, förutom att det beslutats som nationalpark, utpekats som ett område av särskilt intresse för friluftslivet i översiktsplanen för Örnsköldsviks kommun. Naturvårdsverket anser att nationalparken är ett område där det utan tvekan är viktigt att begränsa buller så långt som möjligt. Enligt Naturvårdsverkets mening bör därför de lägre riktvärdena som anges i de allmänna råden tillämpas.

Av de allmänna råden (1978:5) framgår att riktlinjerna gäller för verksamhet för hela dagar, kvällar respektive nätter. Om verksamheten pågår endast under en del av en period bör den ekvivalenta ljudnivån beräknas för den tid då verksamheten pågår. Detta innebär att den ekvivalenta ljudnivån ska beräknas för den tid då t.ex. lastning av fordon pågår.

Naturvårdsverket bedömer att det är svårt att avgöra hur den ekvivalenta ljudnivån har beräknats av bolaget. Efter vad Naturvårdsverket kan förstå har den ekvivalenta ljudnivån för bergbort baserats på 8 timmar och inte på den effektiva tiden (2 timmar och 40 minuter) som är den tid som ekvivalent ljudnivå bör beräknas på. När det gäller krossanläggningen är det också oklart hur den ekvivalenta ljudnivån beräknats, om det är ett ekvivalentvärde för den tid krossanläggningen är i drift eller under åtta timmar.

Bolaget har angett att det under sommarhalvåret kan komma att ske en intensiv uttransport av material. Av bullerberäkningen framgår att antalet fordonsrörelser per dygn kan uppgå till cirka 50. Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att den ekvivalenta ljudnivån under den tid verksamhet som lastning pågår kommer att överskrida riktvärdena i betydligt större delar av parken än vad som

angetts i bullerberäkningen och att störningen kommer att påverka områdets värden för friluftslivet. Naturvårdsverket vill särskilt framhålla att detta kommer att ske under den del av året då nationalparken har flest besökare.

Av bolagets bullerberäkning framgår att ljudet från trafiken på E4:an i delar av nationalparken uppgår till nivåer mellan 35 och 50 dBA. Eventuell bullrande verksamhet som tillkommer skulle öka den sammanlagda ljudimmissionen i nationalparken. Naturvårdsverket vill framhålla att befintlig störning inte utgör skäl att tillåta ytterligare verksamhet som ökar bullernivåerna.

På synen tydliggjordes även att utkikspunkten från Långtjärnshällarna, enligt bolagets beräkningar, kommer att nås av buller från verksamheten av en magnitud mellan 35 och 40 dBA. Utkikspunkten är en av de platser som tillgängliggjorts genom Naturvårdsverkets arbete med entréprojektet.

Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att upplevelsen skulle påverkas negativt om den planerade täktverksamheten kom till stånd. Många av de 12 000 besökare som årligen kommer till den västra entrén i Skuleskogens Nationalpark uppehåller sig bara en kort tid i nationalparken och den karaktär av buller och momentana ljud som täkten skulle alstra skulle kunna påverka besöket negativt.

Naturvårdsverket vill betona vikten av att begränsa bullret i nationalparken så långt som möjligt. På grund av vad som anförts ovan anser vi att det finns risk för betydande bullerpåverkan i de delar av nationalparken som gjorts mer tillgängliga för allmänheten genom arbetet med nationalparkens västra entré. Enligt vår bedömning är detta ytterligare ett skäl att ifrågasätta täktens lokalisering.

Beslut om detta yttrande har fattats av sektionschef Gunilla Ewing Skotnicka.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit Linn Åkesson och Annika Ryegård, den sistnämnda föredragande.

För Naturvårdsverket

Gunilla Ewing Skotnicka

Annika Ryegård

Kopia till

Länsstyrelsen Västernorrland
SGU